

**Javaslat a
„A Hévízi-tó és a tradicionális hévízi gyógyászat”
Hungarikumok Gyűjteményébe történő felvételéhez**

Készítette:

Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus és vendéglátás
3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése: Magyar Értéktár (kiemelkedő nemzeti érték)
4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Hévízi Gyógytó a világ legnagyobb biológiailag is aktív, tőzegfenekű, melegvízű természetes termáltava. Jellegét tekintve egy természetes termálkarszt-forrás felett kialakult forrástó. A Hévízi Gyógytó és a tavat körülvevő véderdő 60 hektáron terül el, Zala megyében, Hévíz város bel-, illetve külterületén. A terület éghajlatáról általában elmondható, hogy szubmediterrán klíma-hatás éri, mely május végi és októberi csapadékmaximumban jelentkezik. Jellemző az aránylag enyhe tél, és a nem túl meleg nyár. A tó és az azt övező véderdők egymásra hatásának következtében sajátos, helyi mikroklíma alakult ki. A tó vízfelülete 46 350 m², hőmérséklete télen sem csökken 22-23 °C alá, nyáron viszont eléri a 37-38 °C is. A környezeti hatások következtében a tó vize állandó áramlásban van, amely jótékonyan hat a szervezetre, a fürdőzőt állandó, enyhe masszázsból részesíti.

A tó gazdag ásványanyag tartalmú forrása 38 m mélyen található barlangban fakad, ahol többtízezer éves meleg és hideg karsztvizek keverednek egymással. A feltörő karsztvíz hőmérsékletének, vízminőségi összetételének köszönhetően a tó vizét régóta használják gyógyászati célokra is.

A **Hévízi Gyógytó** hatásától függetlenül is egészen **különleges képződmény**, mert a meleg vízű tavak általában agyag vagy sziklatalajban nyugszanak, a hévízi pedig tőzegfenekű tó. A víz melegét és egyben gyógyító hatását 33,9 hektáros erdő védi a külső környezet (szél, por, zaj) ártalmaitól. Télen, valamint a kora tavaszi és a hűvösebb őszi reggeleken a tavat könnyű pára borítja, amelynek nagy a jelentősége, mert gátolja a víz lehűlését (a víz lehűlését

a tó jelentős részét beborító növények is hatásosan fékezik), így lehetővé teszi a téli szabadtéri fürdőzést.

A tó természetvédelmi területen fekszik. A tavat körülvevő lápok, a forrásbarlang és a tó is védett természeti ritkaság.

A Hévízi Gyógyító Magyarország egyik természeti csodája, amely 4,5 hektáros felületével Európa legnagyobb, gyógyító erejű, melegvizes tava. A források vízhozama napi 35 millió liter, így a tó teljes vízkészlete háromnaponta kicserélődik. Hévizet méltán nevezik a reumások Mekkájának, mert a kénes, alkali-hidrogénkarbonátos, enyhén radioaktív gyógyvíz sokat javít a mozgásszervi betegségekben szenvedők állapotán.

A tó partján található az egyik legnagyobb balneológiai központ, ahol jó hatékonysággal kezelik a gyulladással és degeneratív ízületi- és gerincbetegségeket, az izom-és ínszalag bántalmakat, és végeznek különböző műtétekkel összefüggő elő- és utókezeléseket.

A tó újbóli gyógyvízzé nyilvánítási kutatása, gyógyvízzé minősítése, a rendeleteknek megfelelően 2012-ben megtörtént.

A tó gyógyító hatásán kívül két különös gyógy mód is a tó adta lehetőségekből nőtte ki magát. Ez a két kezelés: a súlyfürdő és az iszappakolás.

Súlyfürdő

A súlyfürdő kezelés dr. Moll Károly hévízi főorvos találmánya. (Dr. Moll Károly a magyar balneológiát meghatározó, nagy orvos egyéniség.)

Az extenzió, trakció Hippokratész korától kezdve alkalmazott gyógy mód.

A trakciós kezelések alkalmazása során rájöttek, hogyha közvetlenül a fürdőzést követően alkalmazzák a nyújtást, akkor az hatékonyabbá válik. Ennek oka az, hogy a meleg víz ellazítja az izomzatot, és ezáltal a nyújtó erő oda hat, ahová kell, és nem vész el az izomzatban.

Ebből fakadt Moll Károly elképzelése, hogy egy olyan terápiás formát kellene kitalálni, ahol a kezelés vízben történik. Ebben a betegek tapasztalatai segítettek. Tekintettel arra, hogy a Hévízi-tó vize mély, ezért a tavon sok kapaszkodót alakítottak ki a biztonságos fürdőzés érdekében, hogy a betegek úszás közben megpihenhessenek. A betegek pedig akkortájt sem tartották be az előírt fürdési időt, és a kapaszkodókon pár perces pihenés helyett, hosszan beszélgetve, jókat beszélgettek. Eközben azt vették észre, hogy fájdalmuk enyhül, amiről beszámoltak kezelőorvosuknak, Moll Károlynak.

A súlyfürdő eszközének gondolata egy tavaszi reggelen született meg, 1953-ban egy tutajkaloda formájában.

Ez a szerkezet kiállta a próbát, és a betegek is jónak találták. Két ilyen szerkezet is készült a nagy igény miatt. Ez sem volt elég, ezért később a tavon fix helyre építettek először nyolc -, majd ötvenfős kalodarendszert.

Az elmúlt évek során a súlyfürdő kezelés elterjedt az egész országban. A különböző gyógyászati centrumokban mindenhol alkalmazzák, jó hatásokkal.

A súlyfürdővel három terület kezelhető, a térd, a csípő és a gerinc. Az első kettővel gyakorlatilag az ízületi mozgástér beszűkülések kezelhetők, amit a szalagok, izmok megrövidülése okoz.

A gerinc már jóval több kezelési lehetőséget kínál a súlyfürdőzésnél.

A porckorong degeneratív elváltozásának megelőzésére, javítására alkalmazható a súlyfürdő.

A kezelés hatásmechanizmusa: adott anatómiai képletek (a porckorongot közrefogó két csigolya) egymástól való eltávolítása, melynek hatására a köztük lévő porckorong megnyúlik, visszanyeri eredeti alakját, pozícióját.

A megrövidült szalagok, izmok megfelelő nyújtóerő hatására visszanyerik eredeti hosszukat, és ezzel megszűnik a mozgáskorlátozottság. Ezt a hatást a gyógytornászok kimozgatással érik el. A súlyfürdő előnye a gyógytornával szemben, hogy itt nem terhelődnek közben a vízfelszínek, így fájdalommentes a húzatás.

A tapasztalati tudást napjainkban összehangolják az EBM (evidencián alapuló orvoslás) követelményeivel. Több tudományos munka, study született, kettős kontrollált, randomizált, utánkövetéses vizsgálat formájában. A húzás mértékét vizsgálták UH (ultrahang), MR (mágneses rezonancia) vizsgálattal, vagy ún. Spineliner (speciális gerincgyógyászati készülékkel).

Iszapkezelés

A tó medrét 1-7 méter vastagságban iszap borítja, mely kevert típusú, azaz egyaránt tartalmaz szerves és szervetlen anyagokat. Magas huminsav tartalmánál fogva sötétszürke színű, frissen kén-hidrogén, szárazon földes szagú, használatra készen lágy, nem ragadós, közel semleges kémhatású anyag, melynek nagyon jó a hőtartó képessége, és rossz a hővezető képessége. Kéntartalma magas, gyengén radioaktív, jellemzően a szárazanyag-tartalom 60 %-át mészkő, kvarc, földpát, csillám, amfibol teszi ki.

1986-ig kizárólag a tó medréből emelték ki az iszapot, és ezzel történtek a gyógykezelések. A gyógykezelések során, leggyakrabban a mozgásszervi megbetegedések gyógyítására használják az iszapot, mint például a degeneratív (kopásos) mozgásszervi betegségek, a lágyrész reumatizmusok (inak, izmok, nyáktömlők betegségei), az ízületi zsugorodások kezelésére, sérülések utókezelésére, de emellett jó hatású az idült gyulladáshoz vezető betegségek, illetve bizonyos bőrgyógyászati betegségek (pl. pikkelysömör) kezelésében is.

A Hévízi Gyógyító iszapkészlete védelmében, valamint az ökológiai egyensúly megőrzése érdekében, a nagymérvű iszapkitermelés miatt megcsappant, ezért új iszap-előállítási technikák váltak szükségessé.

A nagyvilágban folyó tudományos kutatások eredményeit is figyelembe véve, ezt sikerült jól megoldani.

A készthelyi rétláp és a tófenék geológiai kifejlődése azonos. A gyógyvízbe behelyezett tőzegminták ionegyensúlya három nap után, fizikai-kémiai státusuk 60 nap után azonosra válik, tehát a tőzeg a tó vizével inkubálva, a hévízi iszap mesterséges előállítására alkalmas. Ezt a GYEMSZI (Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség-és Szervezetfejlesztési Intézet) által gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású terméknek minősített, tavi iszapnak megfelelő iszapot használják a kórházban is, és ez kapható kereskedelmi forgalomban is.

5. Indoklás a Hungarikumok Gyűjteményébe történő felvétel mellett

Magyarország rendkívül gazdag gyógyvizekben, ásványvizekben. Az 1930-as évektől, ahol lefúrtak a föld mélyébe kőolajért, földgázért, nagyon sok helyen gyógyvíz tört föl helyettük. A gyógyvíz értéke vitathatatlan.

A Balaton-felvidéken van egy hely, ahol a gyógyvíz nem mesterséges fúrás eredménye, hanem több évezreddel ezelőtt a forrás természetesen tört elő a föld mélyéből. Ez a gyógyvíz a Hévízi-tó.

A Hévízi Gyógytó partján az elmúlt kétszáz év hatalmas fejlődést hozott. A régen leírt történetek, a legendák – melyek a csodás gyógyításról szólnak – megelevenedtek. A tó gyógyító hatásának köszönhetően kórház épült a partján, s gyógyházak, gyógyszállodák létesültek a településen.

Az elmúlt évszázadokban – de különösen az utóbbi évtizedekben – a tóról szerzett sok-sok tapasztalat és az orvostudomány megalapozott tudása összefonódott, harmóniába került egymással.

Így lehetséges, hogy évente egymilliónál több ember fürdik meg a tóban, több százezernyi kezelik magukat a kórházban és a gyógyszállodákban. A hévízi fürdés és a kezelések hatására sokan gyógyultan távoznak.

A kicsinyke magyar város tavának híre bejárta az egész világot, annak minden tájáról érkeznek a gyógyulni- és pihenni vágyók.

A Hévízi Gyógytó és a tradicionális hévízi gyógyászat méltán viseli a „kiemelkedő nemzeti érték” címet, joggal lehet rá büszke Magyarország és az Európai Unió. Méltó helye a magyarság csúcsteljesítményei, a **hungarikumok** között volna.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Irodalomjegyzék, bibliográfia

Evidenciákon alapuló hidro-és balneoterápiás vizsgálatok Magyarországon – Irodalmi összefoglalás és metaanalízis

Bender T., Bálint G., Prohászka Z., Géher P., Tefner IK.

(Evidence-based hydro-and balneotherapy in Hungary – a systematic review and meta-analysis. Int J Biometeorol 2013 May 16.)

Hystory and description of Hévíz SPA with special emphasis on weight-bath

Gyarmati Noémi, Kulisch Ágota

Hévíz Medicinal Bath and St Andrew Rheumatological Hospita Ltd.,

Hévíz, Hungary

(Press Therm Climat 2008; 145:233-242)

Hévízi fürdőélet a XIX-XX. Század fordulóján

Horváth József, Szarka Lajos, Sonkoly Pál, Bondor Gyula, Mándó Zsuzsanna

Hévízgyógyfürdő Szent András Reumakórház

(Balneológiai Kongresszus, előadás)

A Hévízi-tó termál ásványvizének vizsgálata primer térdarthrosisban szenvedő betegekre (randomizált, kontrollált, egyszeres vak, utánkövetéses vizsgálat)

Kulisch Á., Benkő Á., Bergmann A., Gyarmati N., Horváth J., Kránitz Á., Mándó Zs., Matán Á., Németh A., Szakál E., Szántó D., Szekeres L., Bender T.

Hévízgyógyfürdő Szent András Reumakórház, Keszthely Városi Kórház, Rendelőintézet,

Reumatológia, Zalavár Egészségügyi ellátás, Budai Irgalmasrendi Kórház)

(Balneológiai Kongresszus előadás,

magyar és angol nyelvű cikk)

Súlyfürdő-terápia biomechanikai elemzése

Kurutzné Kovács Márta

Országos tudományos kutatási alapprogram

A súlyfürdő biomechanikája: az ágyéki gerinc nyújtását célzó súlyfürdő-terápia kísérleti és numerikus elemzése

Kurutzné Kovács Márta, Bene Éva, Lovas A., Oroszváry L.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Tartószerkezetek Mechanikája Tanszék;

Budai Irgalmasrendi Kórház, Budapest; Knorr Bremse, Magyarország

(OTKA T-022622, T-033020 és T046755 projekt)

A súlyfürdő alkalmazása és annak biomechanikája

Bene Éva, Kurutz Márta

(Balneológia, Gyógyfürdőügy, 14 (1), pp. 17-33. 1993.

A súlyfürdőkezelés hatékonysága discopathiás betegeken

Oláh Mihály, Molnár Levente, Dobai József, Oláh Csaba, Fehér Judit, Bender Tamás

Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt; Kenézy Gyula Kórház

Rendelőintézet Idegsebészeti osztály, Debrecen; BAZ-Megyei és Egyetemi Oktató Kórház

Idegsebészeti osztály, Miskolc; Budai Irgalmasrendi Kórház, Budapest

(Balneológiai Kongresszus, előadás)

A nyakra ható húzóerő a saját súllyal végzett súlyfürdőkezelésnél

Végh György

Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház

(Balneológiai Kongresszus, előadás)

A súlyfürdőkezelés hatékonyságának igazolása derékfájdalom esetében a Hévízen kezelt betegeknél (randomizált, kontrollált, egyszeres vak, utánkövetéses study)

Bergmann Annamária, Végh György, Gyarmati Noémi, Horváth József, Kulisch Ágota,

Benkő Ágnes, Kertai Sándor, Völgyi Brigitta, Kovács Enikő, Menyhárt Csilla, Mándó

Zsuzsanna

(Balneológiai Kongresszus 2013. előadás)

A gyógyiszapkezelés fájdalomcsillapító hatása

Gyarmati N., Békefi F., Bergmann A., Mózes M., Gyarmati J.

Hévízgyógyfürdő, Szent András Reumakórház

(Balneológiai Kongresszus előadás)

Gyógyiszapok genotoxikológiai vizsgálata

Gerencsér Gellért, Szendi Katalin, Murányi Edit, Varga Csaba

Pécsi Tudományegyetem

A hévízi gyógyiszap hatásának vizsgálata kézarthrosisban szenvedő betegeknél (randomizált, kontrollált, kettős vak, utánkövetéses vizsgálat)

Gyarmati N., Bergmann A., Kulisch Á., Mándó Zs.,

Hévízgyógyfürdő, Szent András Reumakórház

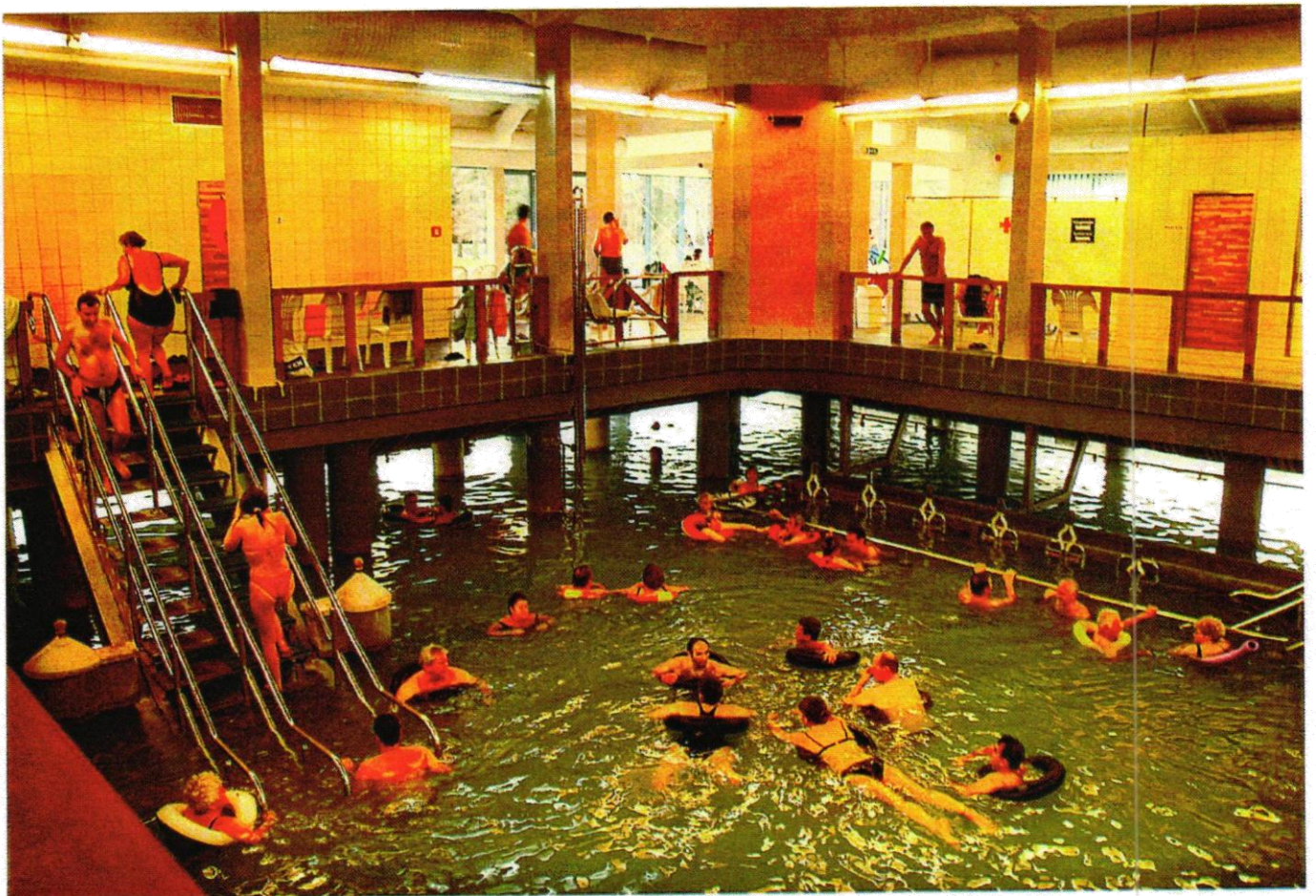
(Balneológiai Kongresszus előadás)

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.spaheviz.hu

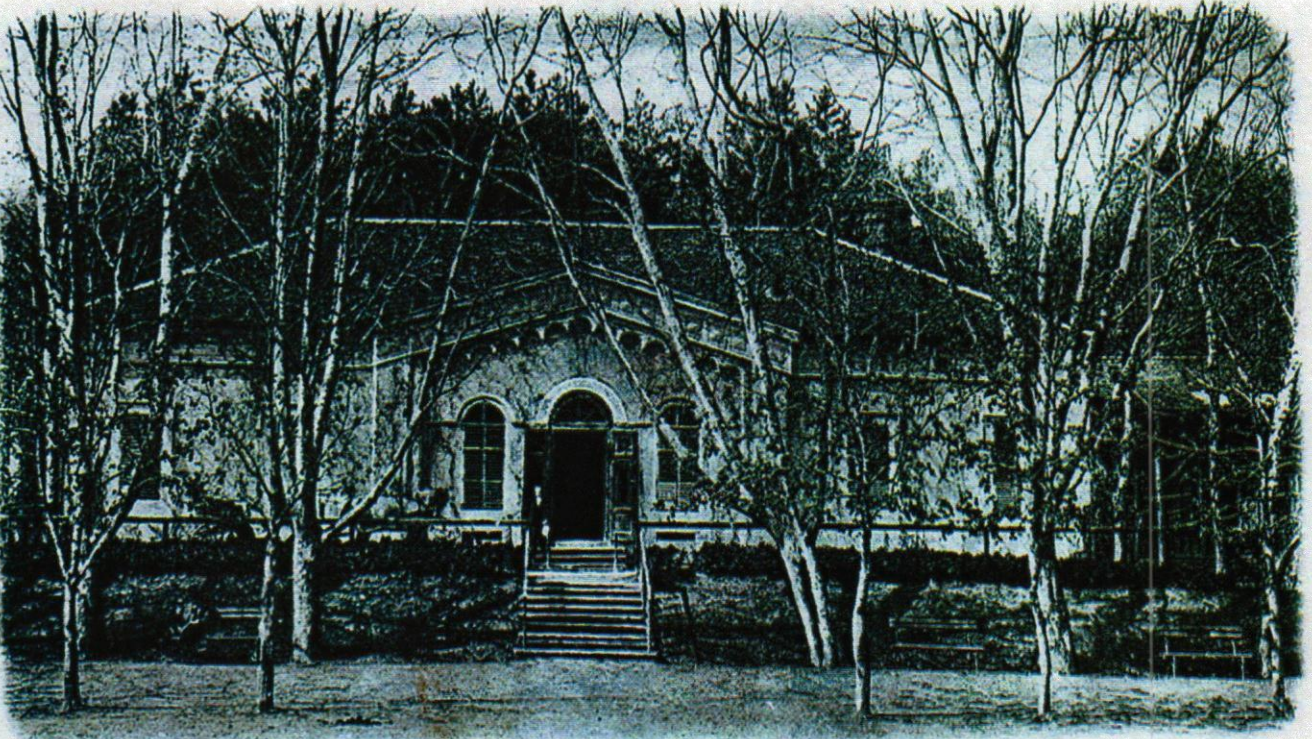
III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés g) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

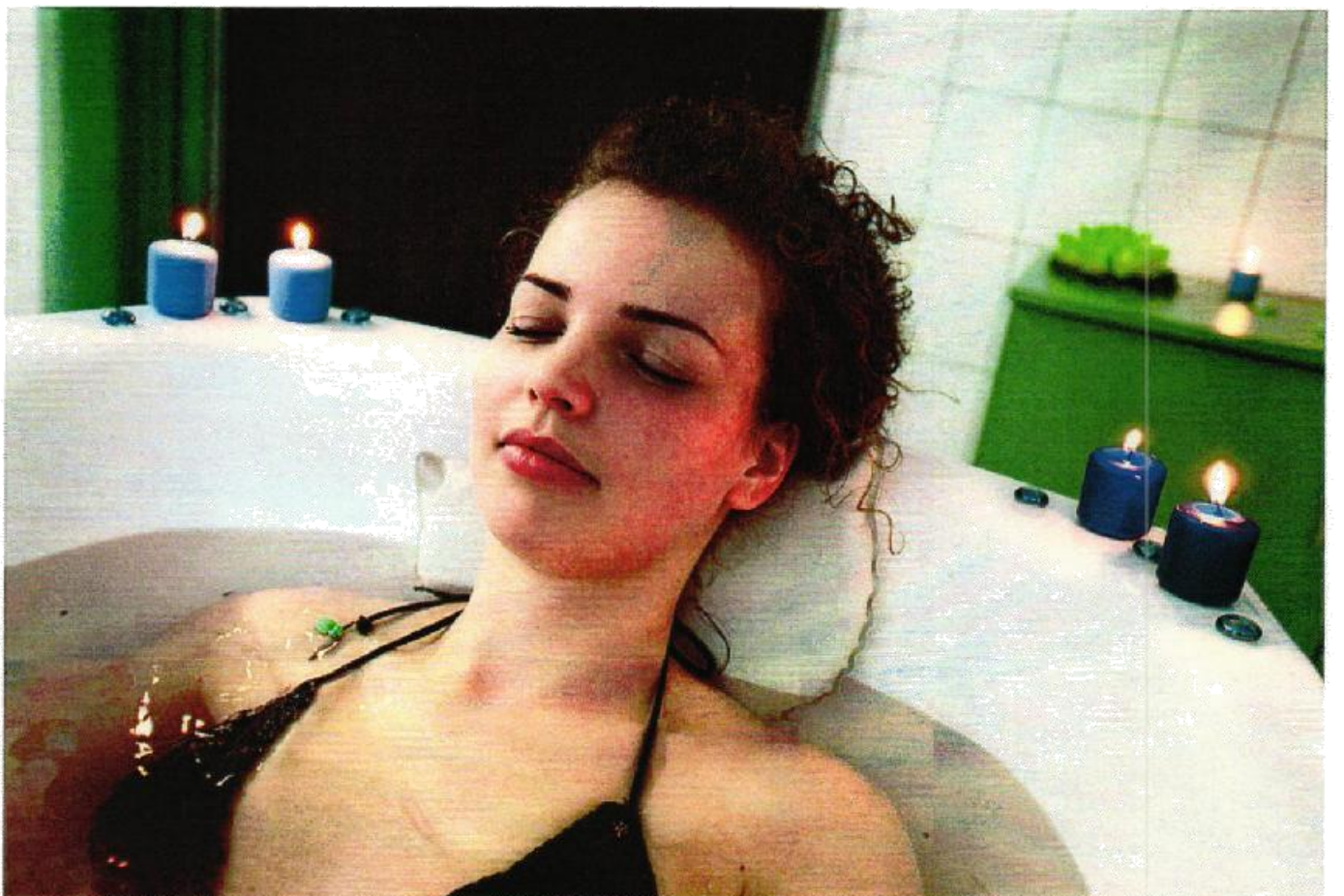
Mérei Ignác kiadása Keszthelyen, 129. sz. 1902.

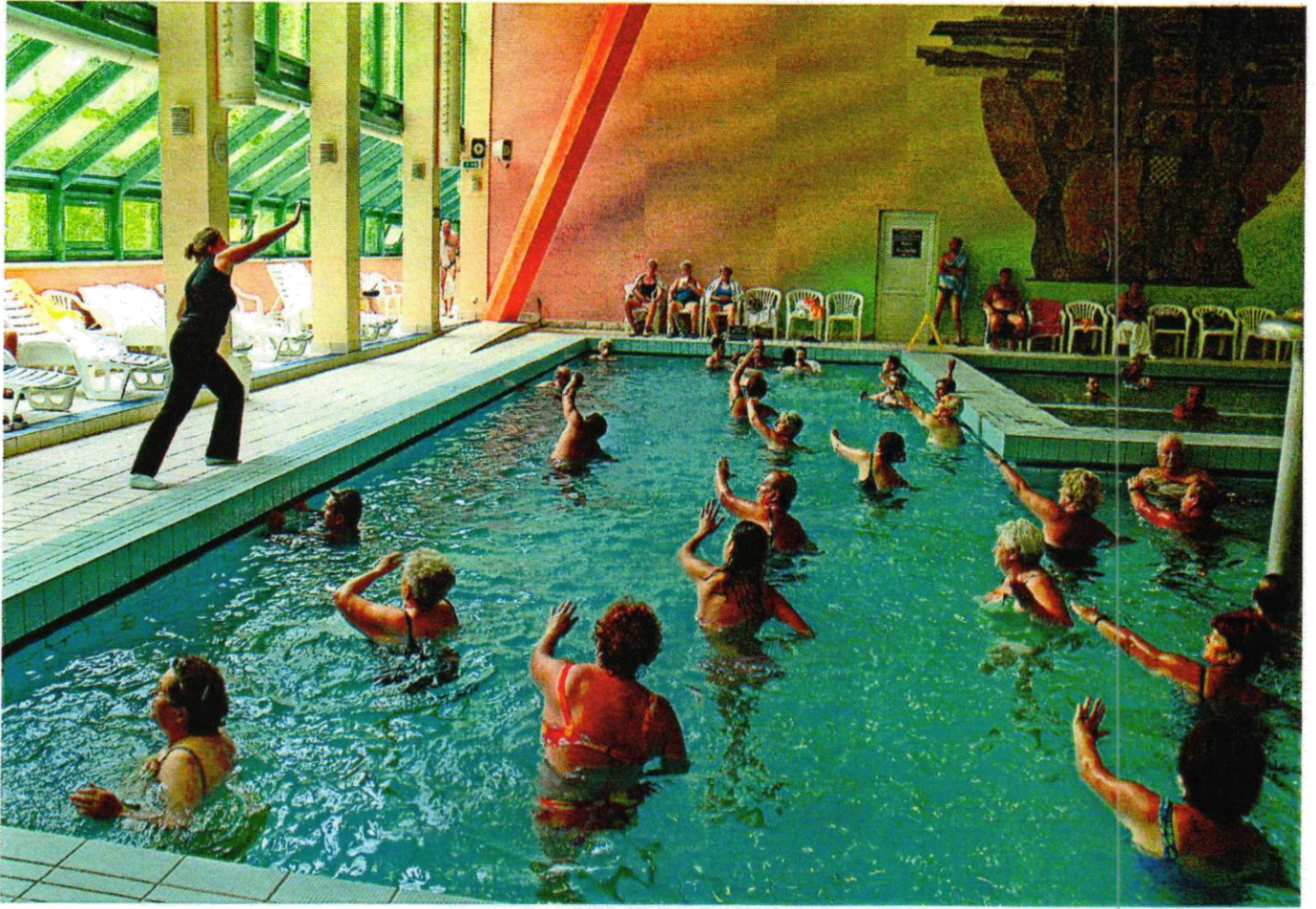

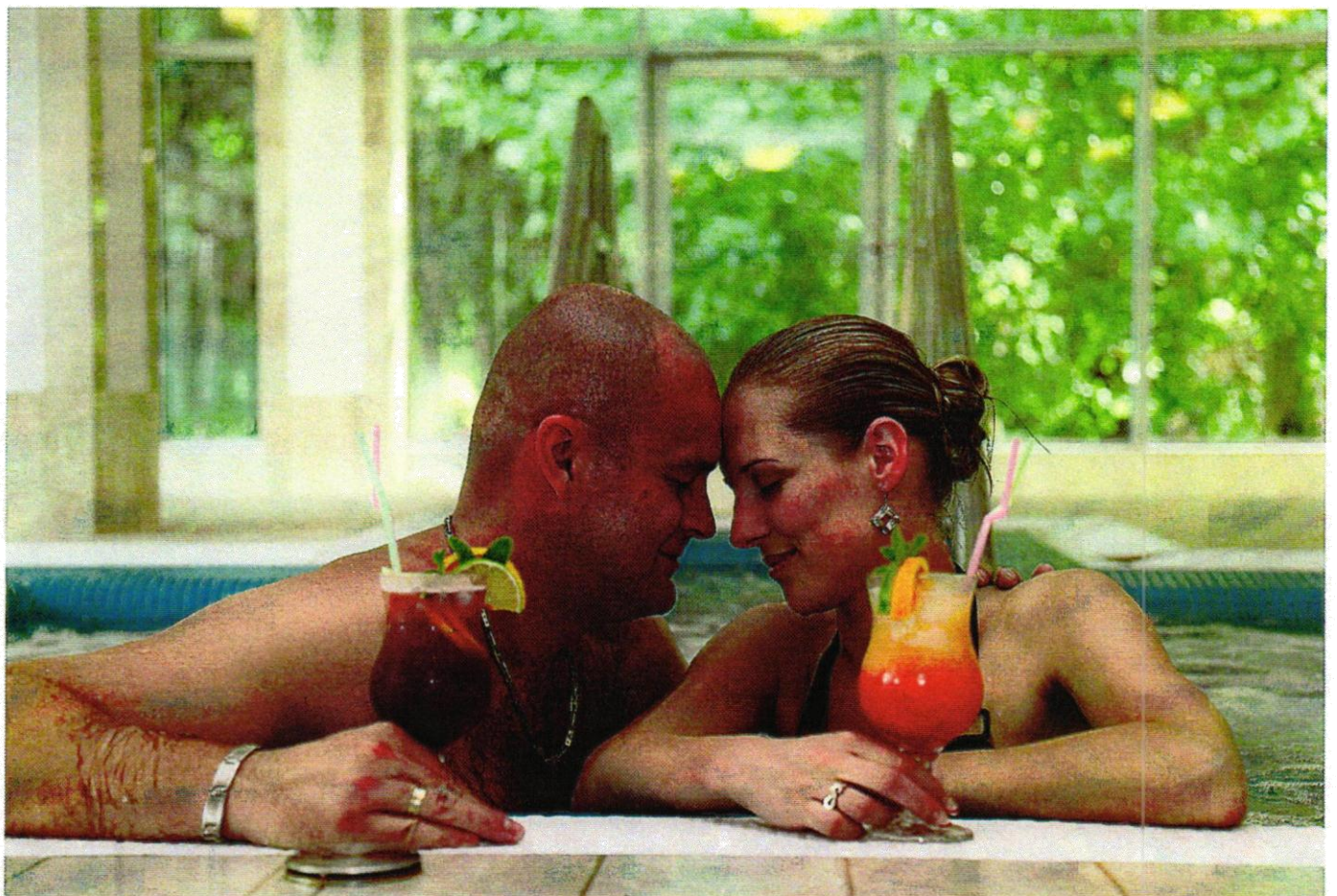
Héviz.

Vendéglő.

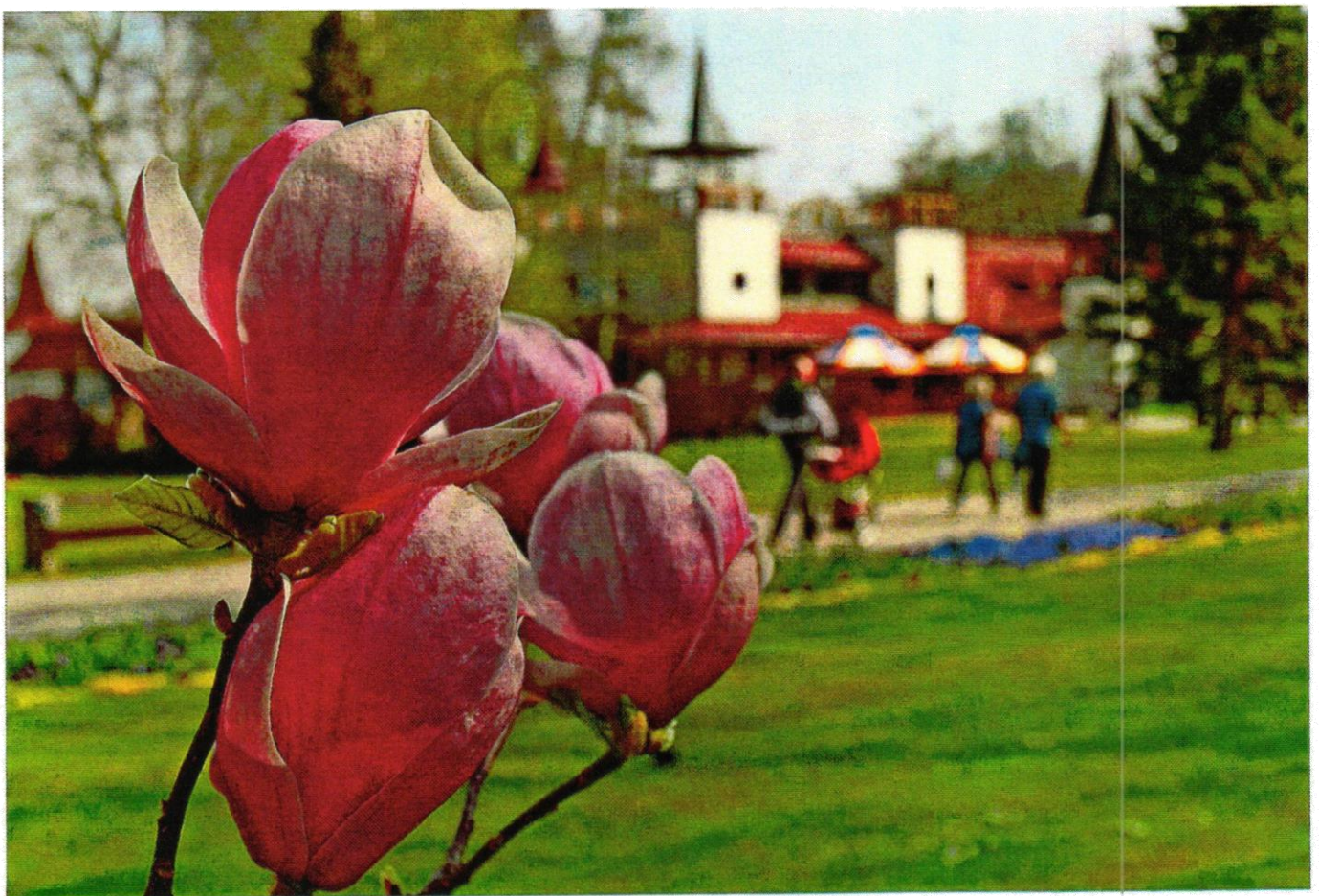

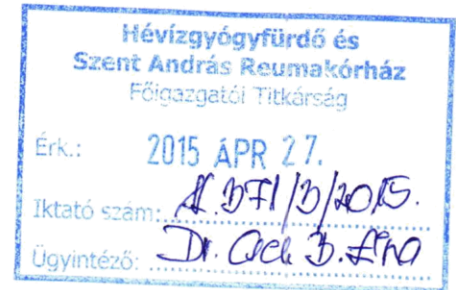
Dr. Kvarda Attila részére
főigazgató

Hévízgyógyfürdő és Szent András
Reumakórház

Iktatószám: ÁEEK/012794-001/2015.
Ügyintéző:

Hévíz

Dr. Schulhof Vilmos sétány 1.
8380

Tárgy: Állásfoglalás

Tisztelt Főigazgató Úr!

Köszönettel megkaptuk tájékoztatását arról, hogy a Hungarikum Bizottság döntése alapján „A Hévízi tó és a tradicionális hévízi gyógyászat” felvételt nyert a Magyar Értéktárba.

Az Állami Egészségügyi Ellátó Központ örömmel fogadná, ha a Hévízi tó és a tradicionális hévízi gyógyászat jövőben a kivételes nemzeti értékek, a hungarikumok közé tartozna.

Kérem Főigazgató Urat, hogy nyújtsa be javaslatát, illetve tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Budapest, 2015. április 23.

Tisztelettel:

Dr. Szent Tamás

Dr. Szent Tamás
Dr. Szent Tamás
főigazgató-helyettes

2015 APR 30. *[Handwritten signature]*

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

SZAKÁLI ISTVÁN LORÁND
agrárfejlesztésért és hungarikumokért felelős helyettes államtitkár

Hévízgyógyfürdő és
Szent András Reumakórház
Főigazgatói Titkárság

Érk.: 2015 MÁRC 11.

Iktató szám: A. 0711/2015.

Ügyintéző: Dr. Cseh B. Éva

[Handwritten signature]

Iktatószám: HF/...29-11...../2015.

Ügyintéző: Galántai Ágnes

Telefonszám: 795/2786

E-mail: agnes.galantai@fm.gov.hu

Dr. Cseh Bujtor Éva
részére

Hévízgyógyfürdő és Szent András
Reumakórház

Hévíz

Dr. Schulhof Vilmos sétány 1.
8380

Tárgy: Tájékoztatás „A Hévízi-tó és a tradicionális hévízi gyógyászat” **Magyar**
Értéktárba való felvételéről

Tisztelt Dr. Cseh Bujtor Éva Asszony!

Örömmel tájékoztatom arról, hogy a Hungarikum Bizottság 2015. január 29-i döntése értelmében „A Hévízi-tó és a tradicionális hévízi gyógyászat” felvételt nyert a **Magyar Értéktárba**, így ezentúl a *kiemelkedő nemzeti érték* címet viseli.

A Hungarikumok Gyűjteményéről és a Magyar Értéktárban található kiemelkedő nemzeti értékeinkről, aktuális híreinkről további információk találhatóak a Hungarikum Bizottság honlapjain: a www.hungarikum.hu és a www.hungarikum.kormany.hu oldalakon.

Budapest, 2015 március 6.

Üdvözlettel:

[Handwritten signature]

Szakáli István Loránd
a Hungarikum Bizottság titkára

Iktatószám:...../2014.

HÉVÍZGYÓGYFÜRDŐ
ÉS SZENT ANDRÁS
REUMAKÓRHÁZ

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott, de itt is megnevezett **Dr. Kvarda Attila, mint a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház** főigazgatója, kijelentem, hogy a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. tv. valamint a magyar nemzet értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet alapján, „*A Hévíz-tó és a tradicionális hévízi gyógyászat*” címmel összeállított javaslatához csatolt dokumentumok, fényképek és filmek felhasználásához az Intézmény képviseletében **hozzájárulok**.

Hévíz, 2014. január 10.

Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház
képviseletében
Dr. Kvarda Attila főigazgató

HÉVÍZGYÓGYFÜRDŐ ÉS SZENT ANDRÁS REUMAKÓRHÁZ
8380 Hévíz, Dr. Schulhof Vilmos sétány 1. Pf. 111.
Tel.: +36 83 501-700 Fax: +36 83 540-144
Bankszámlaszám: 10049006-00333087-00000000